

Klimat- och näringslivsdepartementet

Stockholm
2023-05-08

Ert dnr
KN2023/02708

Vårt dnr
2023/040

REMISSVAR

Förslag till förordning om netto-nollindustrin – Net Zero Industry Act

Näringslivets Regelrådet (NNR) har tagit del av det aktuella förslaget och önskar lämna följande synpunkter.

NNR har i sitt föregående remissvar angående kommissionens förslag om kritiska råmaterial pekat på brister i sändlistan för denna och gjort vissa medskick till Regeringskansliet kring hanteringen av remisser. Då vi finner att också sändlistan för denna remiss med förslag till förordning om netto-nollindustrin har brister, och bl a saknar vissa berörda såsom NNRs medlem Drivkraft Sverige, hänvisar vi till de uppmaningar och rekommendationer som vi gjorde i denna fråga i vårt remissvar ang. CRMA.¹

Övergripande kommentarer

Näringslivets Regelrådet välkomnar kommissionens ambition om att utveckla åtgärder för att förstärka ekosystemet för netto-nollindustrin i EU och att snabba på tillståndprocesserna. Det är dock inte visat att de åtgärder som presenteras är de mest effektiva för att uppnå detta då kommissionen inte genomfört någon konsekvensbedömning.

Avsaknaden av konsekvensbedömning innebär att det vare sig gjorts någon grundlig analys av eventuella mer effektiva alternativa åtgärder för att uppnå syftet med förslaget eller vilka konsekvenser föreslagna åtgärder kan medföra.

Det har exempelvis inte utretts om breda lösningar som främjar näringslivet generellt hade kunnat vara en mer effektiv lösning för att uppnå syftet än den selektiva ansats, med särbehandling och snabbspår för vissa av medlemsstaterna utvalda strategiska netto-noll projekt och teknologier, som förslaget bl a innebär. Inte heller har det analyserats hur förslaget förhåller sig och fungerar ihop med annan befintlig och föreslagen EU-lagstiftning och om risker finns för exempelvis överlappning eller annan gränsdragningsproblematik.

¹ <https://nnr.se/wp-content/uploads/Remissvar-NNR-CRMA-.pdf>

Det innebär också att den förstärkta konkurrenskraftskontroll som kommissionen kommunicerat att den ska börja tillämpa inte har genomförts. Det är därmed inte visat om de föreslagna åtgärderna är de mest effektiva för att förstärka konkurrenskraften för Europas netto-noll industri, något som det anges i explanatory memorandum (s.1) att förslaget ska bidra till.

Allvarlig brist att konsekvensbedömning saknas

Det uttrycks i förslaget att kommissionen uttalat att den nu föreslagna netto-noll industriförordningen följer samma modell som den tidigare presenterade halvledarakten. NNR finner det anmärkningsvärt att kommissionen har utnyttjat brådskandekriteriet för undantag från formell konsekvensbedömning i bägge dessa ärenden. Vi frågar oss om Europa verkligen har råd att ta risken att de åtgärder som vidtas inte löser problemen eller uppfyller de mål som satts upp på effektivaste sätt i stället för att säkerställa att ett mer underbyggt val kan göras genom att avsätta lite mer tid att ta fram ett bättre underlag för detta. Att inte heller något offentligt öppet samråd genomförts för detta ärende innebär också att den värdefulla kunskap om möjliga alternativ och konsekvenser som berört näringsliv och andra intressenter besitter inte har tagits tillvara.

Det arbetsdokument med analys av förslag som presenterades för halvledarakten och som det aviserats också ska tas fram och presenteras av kommissionen för detta förslag inom tre månader är förvisso bättre än inget alls men kan på intet sätt ersätta en fullständig konsekvensbedömning. En konsekvensbedömning utgör ett mycket viktigt underlag inför övervägande av åtgärder då den förutom analys av bakomliggande problem och behov bl a ger en analys av olika alternativa lösningar på problemet/behovet inklusive att inte göra något alls, vilka konsekvenser olika åtgärder kan leda till och hur man kan uppnå måluppfyllnad på effektivaste sätt. Den skapar också transparens för intressenter och ger större möjligheter för dessa att bidra med insiktsfulla kommentarer.

NNR vill framhålla vikten av att den svenska regeringen tydliggör att detta förfarande inte är acceptabelt och arbetar för att stävja denna hantering från kommissionens sida.

Effektiva regelverk och tillståndsprocesser måste åstadkommas

NNR finner att målsättningen måste vara att åstadkomma effektiva och konkurrenskraftiga regelverk som är flexibla och teknikneutrala i sin utformning och lämnar utrymme för tekniska innovationer. Det är också av vikt att tillämpningen av EU-förordningar blir enhetlig och att genomförande av EU-direktiv sker på ett likartat sätt i de olika medlemsstaterna. Det måste också åstadkommas effektiva tillståndsprocesser generellt för alla delar av värdekedjan.

Specifika synpunkter

Listor över strategiska netto-noll teknologier

NNR anser att ett teknik neutralt förhållningssätt måste eftersträvas och ställer sig därför frågande till ansatsen att endast välja ut ett antal netto-noll teknologier till strategiska. Det finns med det en risk att andra/nya teknologier som också kan vara viktiga för att nå målsättningen med lagstiftningen om netto-noll utsläpp missgynnas och trängs undan.

Strategiska netto-noll projekt

Som anges ovan finner NNR att det i avsaknad av konsekvensbedömning inte är visat att förslaget om att medlemsstaterna ska särbehandla och skapa snabbspår för vissa utvalda strategiska netto-noll teknologiska produktionsprojekt, som motsvarar de strategiska netto-

noll teknologier som listas i bilagan till förordningen, är det mest effektiva alternativet för att uppnå syftet med förslaget. Det är också tveksamt om urvalet av sådana projekt bäst görs av statliga administratörer och experter i medlemsstaterna.

Det finns också en risk att det kan leda till obalanser och undanträngning av andra för samhället viktiga projekt och därmed till en snedvridning av konkurrensen. Det är heller inte säkert att de projekt som väljs ut är de som är av störst behov av stöttning i form av koordinering av finansiering och snabbare tillståndsprocesser. Ansökan om att bli ett strategiskt projekt är också förenat med ökade administrativa kostnader. I avsaknad av konsekvensbedömning är det inte visat att dessa kommer att uppvägas av snabbare tillståndsprocesser vilket är ansatsen både för detta förslag och för det om kritiska råmaterial.

Med anledning av ovanstående bör det övervägas hur administrationen som krävs vid ansökan till att bli ett strategiskt projekt skulle kunna minskas och hur kriterierna för att bli godkänd som strategiskt netto-noll projekt ytterligare skulle kunna tydliggöras. Det senare för att företagen lättare ska kunna bedöma sina möjligheter att bli godkänd som strategiskt netto-noll projekt och om det är värt att avsätta tid och resurser för att göra en ansökan för detta.

Tillståndsprocesser

Då stora likheter finns i det som föreslås denna del med det som föreslås i förordningen om kritiska råmaterial hänvisar vi till de synpunkter vi lämnat i denna fråga i vårt remissvar till Regeringskansliet kring kommissionens förslag till förordning om kritiska råmaterial.²

Hållbarhet och resiliens i offentliga upphandlingsprocesser

Vi bedömer att EU-kommissionens förslag är alltför detaljreglerande. Mindre ingripande alternativa lösningar bör därför övervägas såsom t ex att rikta det mot medlemsstaterna och de myndigheter som utgör stöd till andra myndigheter beträffande upphandlingar att ta fram utförlig vägledning kring hur hållbarhet och resiliens kan tas omhand i upphandlingsprocessen.

Innovation

NNR ser positivt på förslaget om regulatoriska sandlådor då det kan möjliggöra snabbare test och implementering av nya tekniska innovationer och tjänster. Vi välkomnar också att små och medelstora företag (SMF) lättare ska ges tillgång till dessa och att de ska göras medvetna om möjligheten att delta i dessa. Vi efterfrågar dock i förslaget en analys och övervägande också av testbäddar. Enligt NNR är det av vikt att regulatoriska sandlådor och testbäddar inte endast blir tillgängliga för vissa utpekade branscher och teknologier utan utformas brett och görs tillgängliga för hela näringslivet.

Europeisk netto-noll plattform

NNR noterar att det i den föreslagna europeiska netto-noll plattformen inte finns någon representation från näringslivet. Näringslivet har avgörande expertis som är viktigt att ta

² Se sid 3 i <https://nnr.se/wp-content/uploads/Remissvar-NNR-CRMA-.pdf>

tillvara. Det bör därför övervägas hur detta kan ske på bästa sätt. NNR finner också att den svenska representanten i plattformen bör ges i uppdrag att skapa transparens för och samråda med berört svenskt näringsliv kring ärenden som diskuteras i plattformen.

Övervakning och utvärdering

Det föreslås i artikel 31 att kommissionen löpande bl a ska övervaka unionens framsteg i förhållande till målen (artikel 1) och konsekvenserna av förordningen. Medlemsstaterna och de myndigheter de utser ska för detta samla in och varje år rapportera vissa angivna data (artikel 31.2) till kommissionen. NNR vill uppmärksamma om att vissa av dessa data kan leda till ökad administrativ börda för företag (Artikel 31.2 b) och c)) vilket måste undvikas.

Enligt NNR är det av vikt att den administrativa bördan för företag begränsas och hålls så låg som möjligt samt att affärshemligheter och immateriella rättigheter respekteras och skyddas. Det bör därför exempelvis undersökas om befintlig statistik eller uppgifter redan finns som skulle kunna användas. Det bör också utredas hur man kan ytterligare begränsa den data som ska samlas in. Samordning bör också ske med annan uppgiftsinhämtning och principen en uppgift en gång bör gälla.

NNR vill i detta sammanhang påminna om kommissionens ansats one in, one out som i normalfallet ska tillämpas inte har tillämpats i detta fall då någon konsekvensbedömning inte gjorts.

Det föreslås också i artikel 35 att utvärdering ska göras av kommissionen vart tredje år och att en rapport om de huvudsakliga slutsatserna från denna ska presenteras för parlamentet, rådet och den ekonomiska och sociala kommittén.

NNR anser generellt att utvärdering i möjligaste mån ska göras av en oberoende part. Särskilt viktigt är det i det fall utvärdering sker av förslagsställaren att denna genomförs på ett transparent och oberoende sätt. Framför allt måste eventuella svagheter i den fakta som presenteras och de slutsatser som dras utifrån denna redovisas på ett transparent sätt. Större transparens behövs också beträffande eventuella uppdrag från kommissionen kring uppföljning/utvärdering.

Då konsekvensbedömning saknas för detta ärende anser NNR att det finns starka skäl för att tillse att en oberoende utvärdering görs av förordningen.

NNR finner det heller inte lämpligt att kommissionen som det föreslås i artikel 1.3, utifrån den utvärderingsrapport som följer av artikel 35, särskilt uppmanas att i det fall den drar slutsatsen att målsättningarna i artikel 1 troligtvis inte kommer att uppnås ska undersöka genomförbarheten och proportionaliteten av att föreslå åtgärder eller att utöva sina befogenheter på EU-nivå för att tillse att målsättningarna med förordningen uppfylls.

Sverige bör även själva följa utvecklingen av förordningen och de konsekvenser som uppstår till följd av denna. Vi rekommenderar också att en svensk utvärdering görs av konsekvenserna av denna som kan utgöra underlag till den utvärdering som föreslås ske vart tredje år. Samråd med näringslivet bör ske kring detta och det svenska näringslivets erfarenheter tas tillvara.

NNR rekommenderar avslutningsvis regeringen att snarast dokumentera konsekvenserna av förslaget och använda det som stöd i den fortsatta förhandlingsprocessen. Viktiga frågor att fånga upp är bl a hur förslaget påverkar olika typer av företag och branscher i olika delar av

värdekedjan samt konkurrensförhållandena emellan dessa och i förhållande till utländska företag. Den input som Regeringskansliet får in kan utgöra värdefull information till detta. Som uttrycks ovan bör också Sverige se till att accelerera arbetet med att förenkla och snabba på de svenska tillståndprocesserna generellt. Myndigheternas kompetens och resurser måste också säkerställas.

NNR uppmanar också regeringen att under den fortsatta förhandlingsprocessen löpande samråda med näringslivet och andra intressenter. NNR har under en längre tid efterfrågat en mer systematisk process för samrådet med näringslivet inte bara i enskilda ärenden i olika konstellationer av departement utan också för att åstadkomma en strategisk departementsövergripande diskussion om den gröna given där tillväxt och konkurrenskraft samt bl a kopplingar mellan olika initiativ kan diskuteras.

Näringslivets Regelrådet

Christina Fors